

MELDING OM VEDTAK

Steigen formannskap

Arkivsak: 19/1447

SVAR PÅ HØRING - NOU 2019:5 NY FORVALTNINGSLOV

Saksbehandler: Karen Fagervik Omnes	Arkiv: 040
Saksnr.: Utvalg 38/19 Steigen formannskap	Møtedato 04.12.2019

Forslag til vedtak:

Steigen kommune støtter i det vesentlige forslag til ny forvaltningslov som er fremmet i NOU 2019:5, men med følgende merknad til utvalget forslag § 60 tredje ledd:

Steigen kommune støtter ikke en svekkelse av gjeldende retts formulering om å legge «stor vekt» på det kommunale selvstyret, og støtter mindretall (Halvorsen) sitt forslag: *«Er et statlig organ klageinstans for vedtak truffet av en kommune eller fylkeskommune, skal klageinstansen legge stor vekt på hensynet til det kommunale selvstyret ved prøving av forvaltningskjønnet.»*

Vedtak:

Enstemmig vedtatt som innstillingen.

Saksutredning:

Bakgrunn:

Forvaltningslovutvalget ble oppnevnt 23. oktober 2015 for å foreta en samlet gjennomgang av gjeldende forvaltningslov og tilgrensende ulovfestet forvaltningsrett. Justis- og beredskapsdepartementet sendte 03.06.2019 Forvaltningslovutvalgets utredning NOU 2019:5 Ny forvaltningslov på høring. I utredningen foreslås en ny forvaltningslov som skal erstatte gjeldende lov fra 1967.

Utvalgets egen pressemelding lyder slik:

Selv om dagens lov i hovedtrekk er velfungerende, mener utvalget at endringer i forvaltningens organisasjon, arbeidsmåte og oppgaver, sammenholdt med endringer i borgernes forventninger til offentlig forvaltning, den teknologiske utviklingen og nye internasjonale forpliktelser gir grunn til endringer på flere punkter. Dette gjøres best ved å gi en ny lov.

Forvaltningens saksbehandling bør være god, tillitsskapende og effektiv. Den bør ivareta hensynet til den enkelte, men også hensynet til samfunnet. Disse utgangspunktene er så sentrale at utvalget foreslår å ta dem inn i en egen formålsbestemmelse.

Lovforslaget gir en mer fullstendig regulering av forvaltningens virksomhet enn dagens lov. Utvalget har utformet forslaget til lov i tråd med klarspråkidealene. Reglene blir enklere å forstå for borgeren og enklere å bruke for forvaltningen.

Lovutkastet avgrensner sitt virkeområde klarere enn dagens lov. Loven skal først og fremst gjelde for de forvaltningsorganer som hører til staten, fylkeskommunene og kommunene, uansett hvilken virksomhet de driver. Når det gjelder private eller offentlige virksomheter som er organisert utenfor forvaltningsapparatet, foreslås det at loven bare skal gjelde når de utøver offentlig myndighet. Det er lagt vekt på at loven skal fungere like godt i kommunene som i staten.

På samme måte som i dagens lov, foreslås regler om blant annet habilitet, taushetsplikt og saksforberedelse i saker om enkeltvedtak eller forskrift. På mange punkter videreføres reglene i dagens lov, men utvalget foreslår også en rekke endringer av språklig og innholdsmessig karakter. Blant annet foreslår utvalget en utvidet adgang til å dele taushetsbelagte opplysninger innad i forvaltningen, innenfor de rammer personvernforordningen setter. Utvalget foreslår også regler som ikke har noe motstykke i dagens forvaltningslov, blant annet regler om klarspråk, særlige regler for kollegiale organer (nemnder) og mer utfyllende regler om saksbehandlingen i forskriftssaker.

Reglene om klage foreslås i det vesentlige videreført. Når det gjelder statlige organers prøving av kommunale enkeltvedtak, foreslår et flertall at statlige organer bare skal kunne overprøve skjønnet dersom nasjonale eller vesentlig regionale hensyn tilsier det, eller dersom vedtaket er klart urimelig for en part. I tillegg har utvalget funnet grunn til å understreke viktigheten av at klageinstansen har en organisatorisk plassering som gir den tilstrekkelige distanse til underinstansen. Dette vil bidra til å sikre at klageren får en reell toinstansbehandling.

Utvalgets flertall foreslår at reglene om dekning for sakskostnader ikke skal videreføres. Slike regler finnes heller ikke i dansk, svensk eller finsk rett.

Et samlet utvalg foreslår at reglene om partsinnsyn flyttes over til offentleglova. Lovens korttittel bør i så fall endres fra «offentleglova» til «innsynslova». Partens rett til innsyn skal være like vidtrekkende som i dag.

Forslaget legger til rette for videre digitalisering av forvaltningsvirksomheten. De enkelte reglene er teknologinøytrale. Det er lagt til rette for helautomatisert saksbehandling der det egner seg, og det foreslås at beslutningssystemers rettslige innhold som hovedregel skal være offentlig tilgjengelig. Den vide adgangen til informasjonsdeling i staten, fylkeskommunene og kommunene vil gjøre det mulig å utnytte eksisterende informasjon til en mer effektiv saksbehandling som fremmer formålet med de aktuelle lovene.

Utvalget analyserer hva det innebærer at et forvaltningsorgan er «uavhengig». Det drøfter bruken av uavhengige organer i statsforvaltningen og trekker opp retningslinjer for organiseringen og fremtidig etablering av slike organer. I tillegg foreslår utvalget å lovfeste regler om delegasjon av myndighet, om myndighetsmisbruk, om adgangen til å knytte vilkår til avgjørelser om tildeling av ytelser og om ugyldighet.

Samlet vil utvalgets forslag gjøre reglene om offentlig forvaltning mer tilgjengelig, både for forvaltningen og folk flest. Utvalget ser det som et viktig bidrag til at offentlig forvaltning holder en høy standard som gir grunnlag for tillit fra borgerne.

Høringsfrist er satt til 02.12.19. Steigen kommune har fått utsatt høringsfristen til 05.12.2019 slik at svar på høring kan behandles av formannskapet i Steigen kommune.

Vurdering:

Administrasjonen har gått gjennom forslag til ny forvaltningslov og støtter i det vesentlige utvalgets forslag, men ønsker å sende inn merknad til § 60 tredje ledd.

«§ 60. Klageinstansens behandling av klagesaken

(1) Klageinstansen skal avvise klagen hvis vilkårene for å behandle den ikke er oppfylt, jf. likevel § 57.

(2) Klageinstansen skal se til at saken er utredet i samsvar med § 44 før den treffer vedtak. Klageinstansen kan prøve alle sider av saken og ta hensyn til nye omstendigheter. Den skal vurdere de synspunktene klageren kommer med, og kan ta opp forhold som klageren ikke har nevnt. Klageinstansen kan pålegge underinstansen å foreta nærmere undersøkelser m.m.

(3) Er et statlig organ klageinstans for et vedtak fra en kommune eller fylkeskommune, kan klageinstansen endre forvaltningsskjønnet bare hvis nasjonale eller vesentlige regionale hensyn taler for det, eller hvis vedtaket er klart urimelig for en part. Det skal fremgå av vedtaket hvordan klageinstansen har lagt vekt på hensynet til det kommunale selvstyret.

(4) Vedtaket kan endres til skade for klageren bare i følgende tilfeller:

a) Klageinstansen kommer til at klagerens interesser må vike for hensynet til allmenne eller private interesser og har sendt underretning til klageren om endringen av vedtaket senest tre måneder etter at underinstansen mottok klagen, eller

b) vedtaket er i tillegg påklaget av en annen klager som får helt eller delvis medhold i sin klage.

(5) Klageinstansen kan selv treffe nytt vedtak i saken. Hvis klageinstansen ser grunn til det, kan den i stedet oppheve vedtaket og sende saken tilbake til underinstansen til helt eller delvis ny behandling.

*Et mindretall (Backer og Sollie) foreslår at tredje ledd første punktum skal lyde:
Er et statlig organ klageinstans for vedtak truffet av en kommune eller fylkeskommune, skal klageinstansen legge vekt på hensynet til det kommunale selvstyret ved prøving av forvaltningsskjønnet.*

*Et annet mindretall (Halvorsen) foreslår at tredje ledd første punktum skal lyde:
Er et statlig organ klageinstans for vedtak truffet av en kommune eller fylkeskommune, skal klageinstansen legge stor vekt på hensynet til det kommunale selvstyret ved prøving av forvaltningsskjønnet.*

Et tredje mindretall (Selle) foreslår at tredje ledd skal lyde:

Er et statlig organ klageinstans for vedtak truffet av en kommune eller fylkeskommune, kan klageinstansen prøve om vedtaket er innholdsmessig lovlig, er truffet av rette organ og om det er blitt til på lovlig måte.»

Bestemmelsen omhandler hvorvidt statlige forvaltningsorganer, som Fylkesmannen, skal kunne prøve kommunens skjønn ved behandling av klager. Bestemmelse lyder slik i gjeldende lov: «*Tas klagen under behandling, kan klageinstansen prøve alle sider av saken og herunder ta hensyn til nye omstendigheter. Den skal vurdere de synspunkter som klageren kommer med, og kan også ta opp forhold som ikke er berørt av ham. Der statlig organ er klageinstans for vedtak truffet av en kommune eller fylkeskommune, skal klageinstansen legge stor vekt på hensynet til det kommunale selvstyre ved prøving av det frie skjønn. Det skal fremgå av vedtaket hvordan klageinstansen har vektlagt hensynet til det kommunale selvstyret.*»

At det skal legges «stor vekt på hensynet til det kommunale selvstyre ved prøving av det frie skjønn» ble vedtatt av Stortinget i 2017, med et mål om å styrke det kommunale selvstyret. Målet om å styrke det kommunale selvstyret var også sentral i vedtakelsen av ny kommunelov. En endring av klageinstansens prøving av det kommunale skjønnet vil gi en svakere sammenheng mellom forvaltningsloven og kommuneloven.

Administrasjonen mener videre at endringen medfører en svekkelse av det kommunale selvstyret. Det kommunale selvstyret er en viktig forutsetning for et fungerende lokaldemokrati og er derfor viktig å bevare. Hva som i forslaget menes med «nasjonale hensyn» og «regionale hensyn» fremstår som uklart, noe som også taler for at bestemmelsen vil medføre en svekkelse av det kommunale selvstyret i klagebehandlingen.

Steigen kommune tilslutter seg derfor til forslag til andre mindretall (Halvorsen).

Vedlagt i møtet:

NOU 2019:5 Ny forvaltningslov

Vi bekrefter med våre underskrifter at møteboka er ført i samsvar med det som ble bestemt i møtet:

Christina F. Holmvaag (sign.)

Fred Eliassen (sign.)

Rett utskrift,
Leinesfjord, 05.12.2019

Lisbeth L. Aalstad

Lisbeth Lie Aalstad
Serviceavdelingen

Utskrifter: Andreas Sletten, Leder PUD for videre ekspedering